

Hrad v Kožle

Čím se liší hrad a hradiště? Hradiště bylo chráněno obrannými valy, které byly nejčastěji zakončeny dřevěnou palisádou. Zbytky takové palisády pocházející minimálně z období počátků XIII. století byly objeveny během nedávných (2018) prací na Zámeckém vrchu. Hrad se od hradiště odlišoval také tím, že byl zděný z cihel nebo kamenů. V 1. polovině XIII. století byla ve středu zdejšího hradiště obranná obytná věž, jejíž pozůstalosti se dnes nachází v prostorách pod nádvořím.

Ke konci XIII. století byly zlikvidovány obranné valy a následně postaveny obranné zdi, na přelomu XIII. a XIV. století pak vyrostly budovy jižního a východního křídla. Tehdy byla také zbořena věž na nádvoří a její nejnižší podlaží byla zasypána.

V roce 1281 došlo k rozdělení opolského knížectví a k vyčlenění Bytomsko-Kozielského knížectví a nepochybně v té době musela fungovat věž - donjon. Písemné zdroje ukazují, že v 1. polovině XIII. století na území Kožle existovala pevnost, neexistují ale informace, zda se jednalo o objekt zděný nebo tvořený zeminou a dřevem. Ale z archeologického výzkumu realizovaného v roce 2018 vyplývá, že v XIII. století došlo k výstavbě budov kolem věže. Vše bylo obklopeno zdí a byla postavena i rožní věž (dnes se zde nachází vyhlídková věž), která sloužila jako obranná bašta.

V průběhu let došlo k vytvoření následujících součástí hradního komplexu: obvodové zdi, nádvoří, bastion (bašta), sklepy jižního křídla, sklepy východního křídla, přízemí jižního křídla, přízemí východního křídla. V urbáři z roku 1578 se nachází informace, že hrad byl chráněn dvěma příkopy, z jedné strany byla za příkopem bahna a rybníky a z druhé řeka Odra (zřejmě jedno z ramen řeky).

Nejstarší částí hradu, která se zachovala do dnešního dne, jsou zbytky piastovské věže (donjonu). Donjon byl postaven na zvýšeném místě, a to na čtyřbokém půdorysu. Jeho rozměry činí 9,30 x 9,45 m, stálá tloušťka stěn činí 1,3 m. Byl zaznamenán výskyt tří rožních opěrných pilířů s šířkou cca 95 cm a s obdobnou délkou. Byly zaznamenány také mnohé příkopy hluboké na 0,5 m, v nichž se nacházely středověké i novověké památky. Nejstarší vrstva obsahovala mimo jiné fragmenty šedého ocelového nádobí, pocházejícího pravděpodobně z 2. poloviny XIII. století.

Pozůstalosti věže jsou nejvýznamnější památkou v Muzeu Kozielské oblasti, protože se jedná vůbec o nejstarší pozůstalosti po zděné světské obytné budově ve Slezsku.